

'Je voelt de pijn en toch lach je'

TONEEL

door MAAIKE STAFFHORST

AMSTERDAM, vrijdag

Jacob Derwig, een van de steracteurs van Toneelgroep Amsterdam (TA), maakt zijn debuut als regisseur bij het gezelschap. Hij koos voor het meedogenloze familiedrama *Kat op een heet zinken dak* van Tennessee Williams, dat hij samen met zijn vrouw Kim van Kooten vertaalde.

Al in 2005, toen hij bij het grootste toneelgezelschap van Nederland in dienst trad, vroeg artistiek leider Ivo van Hove hem over een regie na te denken. „Terwijl ik dacht dat ik hier alleen kwam acteren”, herinnert Derwig (1969) zich. De ervaring van collectief theater maken had hij al. Met collega's van de Toneelschool Arnhem had hij tijdens zijn studie toneelgroep 't Barre Land opgericht. „Daar bewerkten we alle stukken met elkaar.” Dat zijn regie bij TA-2, zoals de afdeling voor talentontwikkeling heet, er pas nu van komt, wijt hij aan tijdgebrek. Naast zijn drukke toneelwerkzaamheden houden ook zijn uitstapjes naar film en tv zijn agenda goed gevuld.

Familiedrama's

Al zoekend naar een geschikt stuk kwam Derwig, vorig jaar nog onderscheiden met de Louis d'Or voor zijn rol in *Kinderen van de zon*, uit bij familiedrama's van Amerikaanse schrijvers. „Die Amerikanen zijn zo verdomd goed in dialogen.” Boven aan zijn lijstje zette hij *The Ice Storm*, gebaseerd op een boek van Rick Moody dat zich afspeelt in de jaren zeventig en waarin de gezinsleden totaal geen aandacht hebben voor elkaar. „Omdat het niet duidelijk werd waar de auteursrechten lagen, ging dat plan niet door, maar ik heb mij voor deze voorstelling wel laten inspireren door de toon en de humor van dat verhaal.”

Derwig wilde materiaal dat voor acteurs „te gek is om te spelen”, een echt acteursstuk dus: „Ik ben geen vormregisseur, nog niet in ieder geval. Ik vind afstandelijke taal heerlijk

om te lezen, maar op het toneel hoor ik toch liever directe, rake dialogen. Daar was Tennessee Williams heel goed in. Hij wist hoe je een personage opbouwt uit taal.”

Kat op een heet zinken dak, geschreven in 1955, maar door Derwig gesitueerd in de jaren zeventig, is een vlijmscherp geschreven tragikomedie waarin een familie samenkomt voor de 65e verjaardag van Big Daddy. Tijdens de avond wordt duidelijk dat er nogal wat geheimen en kwesties zijn. Sterk vindt de debuterende regisseur de heroïsche tragiek die aan het verhaal kleeft, tegelijkertijd herken je een doorsnee gezinsleven. „Je voelt de 'American dream' op de achtergrond. Zo heeft de vader van het gezin, gespeeld door Gijs Scholten van Aschat, zich opgewerkt tot de grootste katoenboer van Mississippi. Voor andere mensen is dat gedroomde leven niet weggelegd. Of al snel voorbij. Zoals voor zijn zoon Brick (Barry Atsma), die ooit sportheld was en na een traumatische gebeurtenis aan de drank is geraakt.”

Eigen ervaring

Derwig vindt vooral de vader-zoonverhouding ongelooflijk spannend. „Het ontroert me hoe Big Daddy vanuit de grond van zijn hart probeert zijn zoon te bereiken en hem smeekt zijn leven weer op te pakken. Er is in de voorstelling een moment waarop je voelt dat de twee voor het eerst echt met elkaar praten. Dat raakt me omdat ik uit eigen ervaring weet hoe moeilijk een echt gesprek tussen vader en zoon kan zijn.”

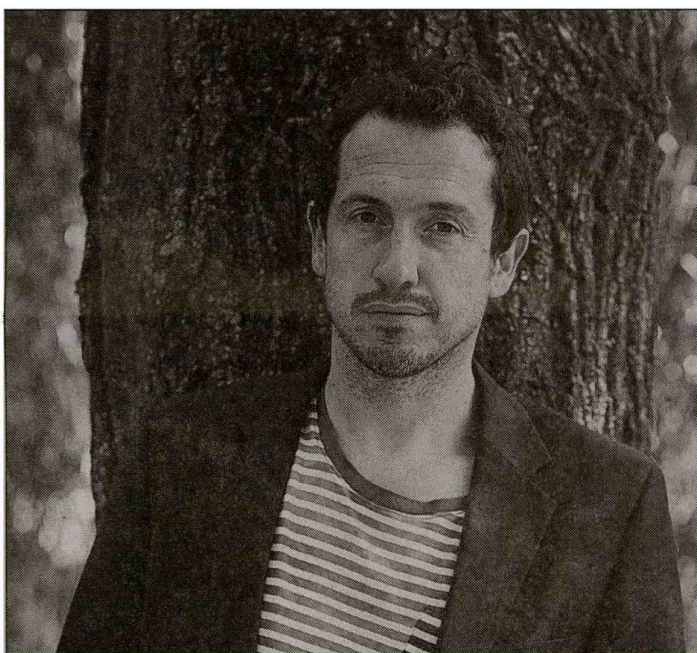
Bricks vrouw Maggie (Karina Smulders) heeft een heel eigen manier van communiceren. Derwig: „Haar teksten zijn kwaadaardig, maar Williams slaagde erin om haar in elke zin óók geestig te laten zijn. Je voelt de pijn en toch lach je. Dat hebben Kim en ik in onze vertaling geprobeerd voelbaar te maken. Als je een actrice hebt die dat kan overbrengen, en die heb ik, ben je al een eind op dreef.”

„Het een luxe dat ik juist hier deze regie mag maken”, verkondigt hij enthousiast. „Met topacteurs en een artistiek topteam.” Het is wel anders dat de collega's met wie hij normaal gesproken op het toneel staat hem nu als leider zien. „Maar het past me wel, dat leiderschap. En er is veel goodwill. De rolverdeling is duidelijk.”

Als regisseur is Derwig even kapitein op een enorm schip. Bij Toneelgroep Amsterdam betekent regisseren ook onderdeel zijn van het grote bedrijf. Daar horen decopresentaties, besprekingen over vormgeving en kostuums en talloze plannings bij. Gelukkig kreeg hij veel tijd om te repeteren. Ook dat was een luxe. Zondag gaat *Kat op een heet zinken dak* in première. Dat is spannend. Derwig: „Ja, mijn adem zit wel wat hoger.”

'Kat op een heet zinken dak' is t/m 30 juni te zien in de Toneelschuur in Haarlem. Info: www.tga.nl / www.toneelschuur.nl

Jacob Derwig debuteert als regisseur met 'Kat op een heet zinken dak'

• Jacob Derwig: „Het is een luxe dat ik juist hier deze regie mag maken.”

FOTO: RICHARD MOUW